

Potenciali otrokosrediščnega pristopa pri preučevanju integracije otrok priseljencev

**Sociološko srečanje
18. in 19. oktober 2019**

Zorana Medarić, Barbara Gornik in Mateja Sedmak (Znanstveno-raziskovalno središče Koper)

NAMEN PREDSTAVITVE

Predstaviti otrokosrediščni pristop (raziskovanje, izobraževanje, politike)

Predstaviti otrokosrediščni pristop na primeru integracije otrok priseljencev

MiCREATE

Migrant Children and Communities in a Transforming Europe

Otroci priseljenci in priseljske skupnosti v spreminjajoči se Evropi

<http://www.micreate.eu>

Projekt programa Horizont 2020 – raziskave in inovacije:

1.1.2019 – 31.12.2021

15 partnerjev iz 10 držav

Primerjalna raziskava

OTROCI V SREDIŠČU

Otroci so v modernih in postmodernih družbah (vse bolj) **slišani in vidni** (Bromstrom, 2012).

- Spreminjanje pogleda na otroke in na njihov **položaj v družbi**.
- **Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989):**
 - pravica do celostnega razvoja,
 - pravica participacije v družinskem, kulturnem in socialnem življenju.
- Otroci kot **kompetentni in aktivni (so)ustvarjalci življenja:**
 - nova paradigma otroštva (James & Prout, 1991), otroci so prepoznani kot socialni akterji, relevantnost raziskovanja otroštva in otrok,
 - otroci kot ustvarjalci lastnih življenj in družb v katerih živijo, otroci z lastno kulturo (Corsaro),
 - otroci kot to, kar so *beings* (že sedaj družbeni akterji) in ne kar šele bodo *becomings* (odrasli).

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP V RAZISKOVANJU

1) Raziskovalci bi morali upoštevati **perspektive otrok**:

- kako odrasli in družba razumejo otroke in njihova življenja,
- kako otroci doživljajo in opisujejo lastna življenja.

2) V **raziskovanju** je otrokom potrebno dati moč vplivanja in jih sprejeti kot **aktivne udeležence**:

- otroci morajo biti vključeni,
- otroci kot eksperti lastnih življenj,
- raziskovalci: razmisliti kako otrokom „dati glas“ in možnost sodelovanja.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP V IZOBRAŽEVANJU

- Otroci v središču **učnega procesa, aktivni udeleženci**, z možnostjo izbire **študijskih aktivnosti**, z učiteljem, ki je predvsem koordinator, usmerjevalec učenja.
- Odkrivanje otrokovih **spособnosti, strasti in spretnosti s pomočjo problemskega učenja, samostojnega razmišljanja, inovativnih in ustvarjalnih pristopov**.
- Spodbujanje otrok k **medsebojnemu sodelovanju in komunikaciji** v iskanju odgovorov - izboljševanje komunikacijske spretnosti in aktivno učenje, hkrati pa krepitev sodelovanja z vrstniki v podpornem učnem okolju.
- Pristop, ki temelji na **otrokovih spretnostih in aktivnosti** ter jim omogoča, da skupinsko dosejajo cilje, ki jih kot posamezniki ne bi mogli.
- Način, kako otroke usmerjati k **sprejemanju medsebojnih razlik** ob medsebojnem spoštovanju.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN POLITIKE

- **Politike**, ki obravnavajo **dobrobit otrok**, bi morale upoštevati otroke in jih spodbujati **k iskanju lastnih rešitev** pri oblikovanju odgovorov na konkretne izzive.
- Prevpraševati primarno **odraslocentrične diskurze**, diskurze oblikovalcev politik in strokovnjakov na področjih, ki pomembno vplivajo na življenja otrok ter spodbuditi oblikovanje politik, ki so skladne s pogledi otrok na lastno dobrobit.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI

- **Epistemološki premik** na področju migracij: od razumevanja otrok kot „prtljage“ (Orellana idr., 2001) (ki jo odrasli prenašajo, skrbijo zanjo, jim predstavlja breme...) k razumevanju otrok kot **so(ustvarjalcev) lastnega** procesa migracije.
- V migracijskih študijah je v zadnjih letih vse bolj prepoznana **aktivna vloga otrok v migracijah** (npr. Bushin 2009; Haikkola, 2011; Hopkins in Hill, 2008; Thompson et al., 2017; Orellana et al. 2001) in spoznanje, da je otrokom priseljencem zaradi njihovih specifičnih izkušenj potrebno nameniti posebno **raziskovalno pozornost** (npr. Christopoulou in De Leeuw 2005; Dobson 2009, Ni Laoire et al. 2010).
- Kljub temu **pomanjkanje podatkov in raziskav** o vlogi otrok in mladostnikov v migracijskih tokovih, njihovih izkušnjah in perspektivah, še vedno prevladujoč odraslo-središčni pogled.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI

- Obstoječi družbeni in politični red ne ponujata dovolj avtonomnega prostora, kjer bi otroci lahko govorili sami zase.
- Kakšni so **potenciali** otrokosrediščnega pristopa k vključevanju otrok priseljencev?
- Ustvarjanje družbeno-političnega prostora, kjer so **glasovi, pogledi in izkušnje** otrok migrantov **slišani in upoštevani**.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI: RAZISKOVANJE

- **Poslušati otroke priseljence**, vključiti jih v proces raziskovanja, prepoznati jih kot „kompetentne ustvarjalce pomena“ (Clark 2006) in aktivne udeležence v konstrukciji znanja.
- Metodološko: participativne metodologije (aktivno vključevanje, so-ustvarjanje).
- **Možnosti izražanja lastnih pogledov** in **svojega razumevanja** lastne integracije, vključenosti v družbe, svojih potreb in razumevanja uspešne integracije in svojega počutja - zdaj in v prihodnosti.
- Možnosti za **novo razumevanje obstoječega migracijskega konteksta** in drugačno delo na tem področju.
- Izzivi: neenakost moči– nenehna reflektivnost; operacionalizacija kazalnikov - »prevajanje« kompleksnih pogledov otrok v konkretne indikatorje.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI: IZOBRAŽEVANJE

- Izobraževanje: eno **najmočnejših orodij** za spodbujanje **socialne vključenosti** otrok migrantov.
- Otrokosrediščni pristop: gradi na **veščinah in sposobnostih otrok priseljencev** (preko aktivne participacije in sodelovanja), nujnih za uspešno **vključevanje v družbe**.
- **Poudarek na komunikaciji** in sodelovanju, skupinskem delovanju.
- Strategija za gradnjo **kohezivnih in vključujočih družb**.

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI: POLITIKE

- **MiCREATE: otrokosrediščne integracijske politike**, integracijski programi, prakse in pobude so pomembni dejavniki, preko katerih lahko otroci aktivno sodelujejo pri razvoju kohezivnih družb.
- **Skupna osnovna načela politike vključevanja priseljencev v Evropsko unijo**: uspešna integracija predvideva interakcijo med migranti in sprejemnimi družbami: integracija je dvosmerni proces (odraslih?).

OTROKOSREDIŠČNI PRISTOP IN OTROCI PRISELJENCI: POLITIKE

- Trenutne migracijske in integracijske **politike so odraslo-središčne**: (otroci kot nosilci (otrokovih) pravic, nimajo pravice odločanja (Pupavac, 2001).
- Pogledi otrok lahko **izzovejo trenutne predpostavke** obstoječih integracijskih politik in politične ter akademske diskurze o tem kaj integracija ali otrokova dobrobit pravzaprav sta.
- **Znanje**, ki ga otroci (priseljenci) kot najboljši poznavalci lastnih življenj konstruirajo, bodisi sami bodisi v povezavi z raziskovalci, predstavlja pomemben nabor vednosti, kar **bi moralo biti prepoznano v razvoju politik**, ki neposredno zadevajo njihovo dobro počutje in integracijo.

HVALA!